

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–3

TEXT 1

Jel stařec na oslu a blízko cesty hned
zřel svěží louku, samý květ.
Své zvíře pouští tam a šedivec náš hravý
s nadšením skáče do té trávy,
dovádí, zpívá, tiší hlad
a válí se v ní a je rád,
že spást zde může místo celé.

Tu stařec spatří nepřítele.
„Ted' musíš se mnou uprchnout!“
„Pročpak?“ odpoví trávožrout.
„Budu snad na hřbetě mít proto dvojí tíž?“
„To ne,“ děl starý pán a chystal se jít pryč.
„Co na tom,“ osel řek, „změní-li se můj pán?
Já se chci pást. Vy zmizte v stráni.
Nepřítelem jsou všichni páni.
Dost jasně to snad povídám.“

(J. de La Fontaine, Stařec a osel, upraveno)

TEXT 2

Knižní slova (např. *sivý*) se uplatňují zejména v uměleckých textech, v běžně mluvené řeči se téměř nepoužívají. Synonymem knižního slova *sivý* je běžně užívané slovo *šedivý*.

1 bod

1 **Tvrzení č. 1:** Osel se obával, že na hřbetě neunese dvojnásobnou váhu, a proto odmítl starce následovat.

Tvrzení č. 2: Osel dal najevo, že všechny pány včetně starce považuje za nepřátele.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení TEXTU 1?

- A) ne, žádné z těchto tvrzení
- B) ano, ale pouze tvrzení č. 1
- C) ano, ale pouze tvrzení č. 2
- D) ano, každé z těchto tvrzení

Zdůvodnění

Pravdivost možnosti C) dokládá pasáž, která je v TEXTU 1 vyznačena barevně.

1 bod

2 **Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?**

- A) V podtržené přímé řeči stařec promlouvá k oslovi, označenému v textu také jako *šedivec*.
- B) V podtržené přímé řeči osel promlouvá ke starci, označenému v textu také jako *šedivec*.
- C) V podtržené přímé řeči osel, který je v textu označen také jako *šedivec*, promlouvá ke starci.
- D) V podtržené přímé řeči stařec, který je v textu označen také jako *šedivec*, promlouvá k oslovi.

Zdůvodnění

V úvodu TEXTU 1 je uvedeno, že stařec pouští osla na louku a že *šedivec náš hravý s nadšením skáče do té trávy*. Z této pasáže jednoznačně vyplývá, že šedivcem je myšlen právě osel. Na přímou řeč *Ted' musíš se mnou uprchnout!* odpovídá osel, který je v textu označen také jako trávožrout. V podtržené přímé řeči tedy promlouvá stařec k oslovi.

3 Které z následujících tvrzení o slovese tučně vyznačeném v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

- A) Sloveso *zřít* je na rozdíl od svého synonyma *vidět* knižní.
- B) Synonymem běžně užívaného slovesa *zřít* je knižní slovo *vidět*.
- C) Sloveso *zřít* je na rozdíl od svého synonyma *rozhlédnout se* knižní.
- D) Synonymem běžně užívaného slovesa *zřít* je knižní slovo *rozhlédnout se*.

Zdůvodnění

Sloveso *zřít se* v běžně mluvené řeči téměř nepoužívá, jeho synonymem je běžně používané sloveso *vidět*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 4

Musíš kout železo, dokud je žhavé.

max. 2 body

4 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž výraz KOUT bude jednoznačně jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Vzniklá věta musí obsahovat tvar *kout*, musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek. Výraz *kout* nesmí být použit jako vlastní jméno.

Řešení a zdůvodnění

Výraz *kout* je ve výchozím textu slovesem, ve vzniklé větě tedy musí být tento výraz použit jako podstatné jméno *kout* ve tvaru 1./4. pádu čísla jednotného, např. *Doma prohledal každý kout*.

max. 3 body

5 Přiřadte k jednotlivým souvětím (5.1–5.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 5.1 Ten **maník** vůbec nikam nechodí pěšky, všude se vozí nablýskaným **fárem**. _____
 - 5.2 Kdybyste pořád **nevejrali** do počítače, mohli jsme si teď spolu zahrát fotbal. _____
 - 5.3 Můj bratr odjakživa nesnášel, když pod stromečkem zase našel další **fusekle**. _____
- A) V souvětí je pouze jedno nespisovné slovo, a to v první větě souvětí.
 - B) V souvětí je pouze jedno nespisovné slovo, a to v druhé větě souvětí.
 - C) V souvětí jsou celkem dvě nespisovná slova: obě jsou v první větě souvětí.
 - D) V souvětí jsou celkem dvě nespisovná slova: obě jsou v druhé větě souvětí.
 - E) V souvětí jsou celkem dvě nespisovná slova: v každé větě souvětí je jedno.

Řešení a zdůvodnění

- 5.1 E)
- 5.2 A)
- 5.3 B)

Nespisovná slova jsou v posuzovaných souvětích zapsána červeně. Žádné z uvedených souvětí neodpovídá ani tvrzení C), ani tvrzení D).

1 bod

6 Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

- A) Houbaři našli na nedaleké mýtině jelení paroží.
- B) Barvitě nám vylíčil problémy se ztracenými doklady.
- C) V průběhu jednání se začal chovat dost nevyzpytatelně.
- D) Rodiče si šli po náročném výslapu odpočinout do **výřivky**.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *výřivka* nepatří mezi vyjmenovaná slova, není příbuzné s žádným z vyjmenovaných slov ani neobsahuje předponu vý-.

1 bod

7 **Souvětí č. 1:** Ne abys přišel pozdě, dostal bys totiž poznámku.

Souvětí č. 2: Jestli přijdeš pozdě, dostaneš poznámku.

Které z následujících tvrzení vystihuje výše uvedená souvětí?

- A) V každém souvětí je obsažena výčitka za předchozí jednání.
- B) V každém souvětí je obsaženo varování před následky jednání.
- C) V souvětí č. 1 je obsažena výčitka za předchozí jednání, v souvětí č. 2 je obsaženo varování před následky jednání.
- D) V souvětí č. 1 je obsaženo varování před následky jednání, v souvětí č. 2 je obsažena výčitka za předchozí jednání.

Zdůvodnění

Obě posuzovaná souvětí směřují do budoucnosti, v každém z nich je obsaženo varování před následky (tzn. dotýčný by za určitých okolností dostal poznámku) určitého jednání (tzn. pozdní příchod): v souvětí č. 1 je toho dosaženo použitím sloves v podmiňovacím způsobu, v souvětí č. 2 použitím spojky *jestli*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–12

Ačkoli ještě nedávno bylo tetování vnímáno většinou negativně, dnes už je poměrně běžné. Málokdo ovšem ví, jak dlouhou má tradici.

**** se lidé nechávali tetovat již v době měděné, svědčí mumie muže známého pod přezdívkou Ötzi, jenž žil někdy mezi lety 3400 a 3100 př. n. l. Skvrny na jeho těle, nalezeném v roce 1991, vědci zpočátku považovali za popáleniny, podrobnou analýzou však bylo prokázáno, že jde o tetování. Většinu z celkem 61 vytetovaných čar o maximální délce 40 mm má Ötzi na nohou a v dolní části zad, a to na místech, která využívá i dnešní akupunktura. Někteří uznávaní odborníci proto soudí, že jeho tetování mohlo označovat akupunkturální body.

Důležité poznatky o tetování přinesly také gebeleinské mumie. Tato šestice mumifikovaných těl byla nalezena v Egyptě na sklonku 19. století. Před několika lety vědci díky moderním technologiím zjistili, že dvě z mumii jsou potetované. Jejich tetování patrně poukazovalo na vyšší společenské postavení. Na paži gebeleinské ženy se našly čtyři symboly (mají tvar písmene S). Gebeleinský muž má na rameni dva zvířecí motivy: jedno tetování pravděpodobně znázorňuje býka (ten byl v Egyptě symbolem moci a síly), v druhém případě jde nejspíš o paovci hřivnatou (zvíře podobné koze, které žije v Egyptě). Tento objev vyvrátil domněnku, že starověcí Egypťané tetovali pouze ženy.

Tetování je typické i pro mnoho ostrovních kultur. S osobitým zdobením mužských těl, sahajícím od beder až po kolena, se setkáme třeba u jednoho samojského kmene. Nechat si udělat takové tetování je podmínkou pro to, aby byl dospívající Samojec přijat mezi dospělé. Je tedy zjevné, že tetování zdaleka není jen estetickou záležitostí, jak se mnozí lidé domnívají.

Vysvětlivka: akupunktura – léčebná metoda, při níž se do určitých míst pacientova těla vpichují speciální jehly

(www.national-geographic.cz; www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Alespoň jedna z 61 čar vytetovaných na Ötziho těle je dlouhá 40 milimetrů.	☒	☐
8.2 Gebeleinské mumie byly nalezeny dříve než mumie muže přezdívaného Ötzi.	☒	☐
8.3 Každý Samojec mužského pohlaví se po dosažení dospělosti musí nechat potetovat.	☐	☒
8.4 Umístění čar vytetovaných na Ötziho těle dokazuje, že akupunktura vznikla v roce 3400 př. n. l.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/neppravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

9 **Ve které z následujících možností jsou významové vztahy mezi slovy nejpodobnější vztahům mezi slovy BEDRA – TĚLO – KOLENO?**

(Slova *bedra*, *tělo* a *koleno* posuzujte ve významu, který mají v podtrženém úseku výchozího textu. Správná je pouze ta možnost, v níž pořadí slov odpovídá pořadí *bedra – tělo – koleno*.)

- A) zip – bunda – rukáv
- B) vesnice – náves – ulice
- C) povodeň – voda – hráz
- D) přezůvka – bota – sandál

Zdůvodnění

V možnosti A) je významový vztah mezi slovy nejpodobnější vztahu v zadané trojici slov: v každé z těchto trojic prostřední slovo označuje nějaký celek, první a třetí slovo pak označuje části tohoto celku. Součástí *těla* jsou *bedra* a *koleno*, součástí *bundy* je *zip* a *rukáv*.

Možnosti B), C) a D) nesplňují podmínky uvedené v zadání:

- součástí *vesnice* je sice *náves* a *ulice*, pořadí slov v této možnosti ale neodpovídá pořadí *bedra – tělo – koleno*;
- žádné ze slov v trojici *povodeň – voda – hráz* neoznačuje celek, jehož částmi by byla zbylá dvě slova;
- žádné ze slov v trojici *přezůvka – bota – sandál* neoznačuje celek, jehož částmi by byla zbylá dvě slova.

1 bod

10 **Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka?**

- A) informace, že v Egyptě žije paovce hřivnatá
- B) informace, že v Egyptě býk symbolizoval moc a sílu
- C) informace, že gebeleinský muž má na rameni dvě tetování
- D) informace, že jedno tetování na rameni gebeleinského muže znázorňuje býka

Zdůvodnění

Informace, že jedno tetování na rameni gebeleinského muže znázorňuje býka, je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka: v textu je uvedeno, že *jedno tetování pravděpodobně znázorňuje býka* (slovo *pravděpodobně* vyjadřuje, že daná skutečnost není prokázána, ověřená, jde o něco, co platí *patrně, asi*).

1 bod

11 **Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?**

(Po doplnění možnosti musí být příslušné souvětí smysluplné a gramaticky správné.)

- A) S tím, že
- B) O tom, že
- C) S těmi, co
- D) O těch, co

Zdůvodnění

Součástí věty, která následuje za místem vynechaným ve výchozím textu, je sloveso *svědčit*. Toto sloveso má vazbu se 6. pádem (*svědčit o kom, o čem*), na místo vynechané ve výchozím textu tedy patří možnost B).

1 bod

12 Ve výchozím textu jsou tučně vyznačena čtyři slova. Kolik z nich je přídavných jmen měkkých?

- A) pouze jedno
- B) celkem dvě
- C) celkem tři
- D) čtyři

Zdůvodnění

Celkem dvě z vyznačených slov jsou přídavná jména měkká, a to slova *dolní* a *zvířecí* (skloňují se podle vzoru *jarní*). Slova *uznávání* a *starověcí* jsou tvary přídavných jmen tvrdých, konkrétně *uznáváný* a *starověký*.

max. 2 body

13 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
13.1 Během příštího víkendu společně navštívíme otcovi příbuzné z Moravy.	☐	☒
13.2 Pro nedostatečné důkazy ho ve všech bodech obžaloby zprostili obvinění.	☒	☐
13.3 Návštěvníci se mohou zastavit v zámecké kaply , kde jsou vystaveny cenné barokní malby.	☐	☒
13.4 Protože se zřejmě brzy začne stmívat, musíme se co nejdřív vydat na zpáteční cestu.	☒	☐

Zdůvodnění

- Přídavné jméno přivlastňovací *otcův* je zároveň vzorem, podle kterého se toto slovo skloňuje, a ve větě je užito ve 4. pádě čísla množného rodu mužského životného (*otcovy příbuzné*).
- Podstatné jméno *kaple* se skloňuje podle vzoru *růže* (*růži – kapli*).

max. 2 body

14 Vypište z každé z následujících vět (14.1 a 14.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

- 14.1 Návštěva divadelního představení je i dnes mnohými lidmi považována za společenskou událost.
- 14.2 Její včerejší ne, pronesené s neobvyklou rozhodností, mě překvapivě zahřálo u srdce.

Řešení

14.1 podmět – **návštěva**; přísudek – **je považována**

14.2 podmět – **ne**; přísudek – **zahřálo**

3 body

15 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) „Kdo to sem přinesl? Ještě není půlnoc, takže od Noční pošty to být nemůže,“ divil se a poklepal prstem na obálku. Pak dodal: „Jsou na ní známky, ale chybí razítko.“

B) Její mamka totiž o svých příbuzných nikdy nemluvila. I když Emily podnikla v tomhle směru čmuchalství první kategorie, nedokázala z mamky dostat nic víc, než že „v rodině mají složité vztahy“.

C) Emilyini rodiče se chystali k odchodu. Mamka se obouvala, táta stál vedle ní. V jedné ruce držel dopis a v druhé obálku se staromódními známkami.

D) Mamka k němu vzhledla: „A není to o to zajímavější?“ Táta pozvedl obočí a začal číst: „Vážená paní, sděluji vám, že váš příbuzný Patrik se potýká se závažnými těžkostmi a žádá o vaši okamžitou pomoc.“

E) „A proč zrovna ty?“ neodpustil si táta. Mamka pokrčila rameny: „Co naděláš, rodina je rodina. A navíc jsem asi jediná, kdo to jelito může přivést k rozumu!“ V Emily se rázem spustil poplach na detekci drbů.

F) Mamka se zatvářila, jako by snědla něco kyselého: „To určitě! S těžkostmi se potýká prateta Aoife kvůli tomu, že má s Patrikem samé starosti. Přesto bych za ním měla zajít.“

(B. Read, L. Trinderová, Půlnoční hodina, upraveno)

Řešení

15.1 – C)

15.2 – A)

15.3 – D)

15.4 – F)

15.5 – E)

15.6 – B)

C) Emilyini rodiče se chystali k odchodu. Mamka se obouvala, táta stál vedle ní. V jedné ruce držel dopis a v druhé obálku se staromódními známkami. **A)** „Kdo to sem přinesl? Ještě není půlnoc, takže od Noční pošty to být nemůže,“ divil se a poklepal prstem na obálku. Pak dodal: „Jsou na ní známky, ale chybí razítko.“ **D)** Mamka k němu vzhledla: „A není to o to zajímavější?“ Táta pozvedl obočí a začal číst: „Vážená paní, sděluji vám, že váš příbuzný Patrik se potýká se závažnými těžkostmi a žádá o vaši okamžitou pomoc.“ **F)** Mamka se zatvářila, jako by snědla něco kyselého: „To určitě! S těžkostmi se potýká prateta Aoife kvůli tomu, že má s Patrikem samé starosti. Přesto bych za ním měla zajít.“ **E)** „A proč zrovna ty?“ neodpustil si táta. Mamka pokrčila rameny: „Co naděláš, rodina je

rodina. A navíc jsem asi jediná, kdo to jelito může přivést k rozumu!“ V Emily se rázem spustil poplach na detekci drbů. **B)** Její mamka totiž o svých příbuzných nikdy nemluvila. I když Emily podnikla v tomhle směru čmuchalství první kategorie, nedokázala z mamky dostat nic víc, než že „v rodině mají složité vztahy“.

max. 2 body

16

16.1 Učitelka informovala rodiče o mém nevhodném chování.

Úsek podtržený ve výše uvedené větě jednoduché upravte tak, aby z věty vzniklo gramaticky správné souvětí obsahující dvě věty. Význam původní věty musí zůstat zachován.

16.2 Parkoval na místě, které bylo určeno jen pro zákazníky.

Úsek podtržený ve výše uvedeném souvětí upravte tak, aby ze souvětí vznikla gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.

Řešení

16.1 – např. Učitelka informovala rodiče, že se chovám nevhodně.

16.2 – např. Parkoval na místě určeném jen pro zákazníky.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 17

TEXT 1

nepokoj	hrbolek	náhrdelník
podpatek	bezdomovec	vodárna
prádelník	příchuť	pravnuk
drobeček	lepidlo	předsíň

TEXT 2

Odvozování typu A: způsob tvoření slov, při němž se základové slovo (tj. slovo, od něhož se přímo odvozuje) současně rozšiřuje o předponu i o příponu. Tímto způsobem bylo například ze základového slova *hora* odvozeno slovo *pahorek*.

Odvozování typu B: způsob tvoření slov, při němž se základové slovo rozšiřuje buď pouze o předponu (např. ze základového slova *průměr* bylo odvozeno slovo *nadprůměr*), nebo pouze o příponu (např. ze základového slova *postel* bylo odvozeno slovo *postýlka*).

max. 3 body

17 Vypište z TEXTU 1 tři slova, která byla vytvořena odvozováním typu A.

Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

Řešení a zdůvodnění

- **podpatek:** toto slovo je odvozeno od základového slova *pata*, které se rozšířilo o předponu *pod-* a příponu *-ek*

- **bezdomovec:** toto slovo je odvozeno od základového slova *domov*, které se rozšířilo o předponu *bez-* a příponu *-ec*
- **náhrdelník:** toto slovo je odvozeno od základového slova *hrdlo*, které se rozšířilo o předponu *ná-* a příponu *-ník*

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Jelikož je Martin už od dětství vášnivý hokejový fanoušek, tatínek mu k narozeninám přichystal **zkutečné** překvapení: koupil vstupenky na mezinárodní utkání. Martin se celý měsíc snažil vyzvídat, jaký dárek dostane, rodiče se ale tvářili tajemně.

Konečně nastal ten dlouho očekávaný den. Zprvu byl Martin přesvědčen, že jedou na obvyklou večeři do jeho oblíbené restaurace. Podezření začal mít až ve chvíli, kdy nevystoupili na známé zastávce, ale pokračovali do centra. Po příjezdu ke stadionu Martin nevěřil svým očím. U hlavní brány se shromáždily davy lidí, čeština se tu mísila s jakýmsi cizím jazykem, kterému **nerozumně**.

Utkání bylo nesmírně napínavé a skončilo nečekaným vítězstvím domácích. Pomyslnou třešničkou na dortu byla možnost získat **autogrami** od hráčů z obou týmů. Byl to ten **nejúžasnější** narozeninový dárek.

max. 4 body

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Podtržené slovo je zapsáno správně.

Slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *skutečný* má předponu *s-*, jde o ustálený případ.
- Sloveso *nerozumět* je odvozeno od slovesa *rozumět* (on *nerozumí*).
- Podstatné jméno *autogram* se skloňuje podle vzoru *hrad* (*hrady – autogramy*).
- Přídavné jméno *nejúžasnější* je odvozeno od přídavného jména *úžasný*. Jestliže základové slovo začíná na písmeno *ú*, píše se toto písmeno také po předponě.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–23

TEXT 1

(1) Když náš host dokončil děsuplný příběh o Černé lodi, nastalo hrobové ticho.

„Jak by někdo mohl být mrtvý a nevědět o tom? Jak víte, co se děje na palubě Černé lodi?“ zeptal jsem se ve snaze utišit svůj strach. „Myslím, že odpověď na tyto otázky znáš, Ethane,“ pravil Thackeray s úsměvem poněkud zabarveným smutkem. „Je čas se rozloučit. Ethane a Káťa, bylo mi ctí vás poznat,“ dodal a odešel z naší krčmy.

(2) Vyběhli jsme za ním a sledovali, jak zamířil k okraji skalnatého útesu. Bez váhání se vydal směrem dolů a za okamžik už byl na úpatí. U břehu na něj v člunu čekali dva muži. Když k nim nastoupil, vyrazili k jakési lodi kotvící opodál. Její trup byl proděravělý jako kabát prožraný moly, plachty měla potrhané. Podobně **zbídačená** byla i posádka.

„To je ta Černá loď, že?“ hlesla Káťa. Přál jsem si odpovědět, že je to **holý** nesmysl, v hloubi duše jsem ale věděl, že má pravdu. Thackeray i posádka tajuplné lodi byli mrtví.

(3) Vrátili jsme se do krčmy a posadili se ke krbu. Vtom jsme zvenku zaslechli chrastění klíčů. Rychle jsme se schovali do komory a škvírou mezi dveřmi vykukovali ven. **Záhy do výčepu vešli nějakí zvláště oblečení muži.** Káťa z toho byla stejně zmatená jako já. **Kdo to je? Co tu chtějí? Snad to nejsou lupiči!**

„Takže tenhle hostinec je opuštěný, Hughu?“ řekl jeden z nich.

„Už dlouho, Montague,“ odpověděl druhý.

Musel jsem zjistit, **co jsou zač.** Vylezl jsem tedy z úkrytu a pravil: „Co si přejete, pánové?“

„Po té tragické události se mu místní **začali** vyhýbat,“ pokračoval Hugh a mě si vůbec nevsímal. „Ethane, oni nás **neslyší** a nejspíš ani nevidí,“ špitla Káťa. **Přistoupil** jsem blíž k jednomu z mužů, on se však náhle vydal k oknu. **Prošel** přitom přímo skrze mě!

(Ch. Priestley, Příšerné příběhy z Černé lodi, upraveno)

TEXT 2

Slovesný tvar typu A: i bez okolního textu **lze** určit, zda je sloveso užito v jednotném, či množném čísle, např. *odejdi* (je to pouze tvar 2. osoby čísla jednotného).

Slovesný tvar typu B: bez okolního textu **nelze** určit, zda je sloveso užito v jednotném, či množném čísle, např. *odešla* (*dcera odešla* × *děvčata odešla*).

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
19.1 Ethan se nakonec dovtípil, že námořníci z Černé lodi zemřeli, když jejich loď najela na skalnatý útes.	☐	☒
19.2 Ve chvíli, kdy člun vyplul směrem k lodi s potrhanými plachtami, se v něm nacházely celkem dvě osoby.	☐	☒
19.3 Thackeraye trochu rozesmutilo, že na rozdíl od Ethana nezná odpověď na otázku, které mu Ethan položil.	☐	☒
19.4 Lupič Hugh se od místních lidí dozvěděl, že hostinec je opuštěný, a proto se do něj on a jeho komplic Montague vloupli.	☐	☒

Zdůvodnění

Nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o slovesných tvarech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) Jak začali, tak neslyší jsou slovesné tvary typu A.
- B) Jak začali, tak neslyší jsou slovesné tvary typu B.
- C) Začali je slovesný tvar typu A, neslyší je slovesný tvar typu B.
- D) Začali je slovesný tvar typu B, neslyší je slovesný tvar typu A.

Zdůvodnění

- *Začali* je slovesný tvar typu A: i bez okolního textu lze určit, že je toto sloveso užito v množném čísle (konkrétně ve tvaru 3. osoby čísla množného – *místní začali*).
- *Neslyší* je slovesný tvar typu B: bez okolního textu nelze určit, zda je toto sloveso užito v jednotném, či množném čísle (*on nás neslyší* × *oni nás neslyší*).

1 bod

21 Která z následujících možností vystihuje TEXT 1?

- A) Jde o lyrický text, který vypráví Ethan.
- B) Jde o epický text, který vypráví Ethan.
- C) Jde o lyrický text, který nevypráví Ethan.
- D) Jde o epický text, který nevypráví Ethan.

Zdůvodnění

TEXT 1 je založen na ději, konkrétně je zde vyprávěn příběh o dvou dětech: jde tedy o epický text.

TEXT 1 je vyprávěn v 1. osobě čísla jednotného, vypravěčem je jedna z postav, konkrétně postava jménem Ethan: „*Jak by někdo mohl být mrtvý a nevědět o tom? Jak víte, co se děje na palubě Černé lodi? zeptal jsem se ve snaze utišit svůj strach. „Myslím, že odpověď na tyto otázky znáš, Ethane,“ pravil Thackeray s úsměvem poněkud zabarveným smutkem.*

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně.)

	A	N
22.1 V daném kontextu je synonymem slova <i>zbídačený</i> slovo <i>zubožený</i> .	☒	☐
22.2 V daném kontextu je synonymem slova <i>holý</i> slovo <i>naprostý</i> .	☒	☐
22.3 Slovo <i>přistoupit</i> je v textu užito ve stejném významu jako ve větě <i>Přistoupil na jeho podmínky</i> .	☐	☒
22.4 Slovo <i>projít</i> je v textu užito ve stejném významu jako ve větě <i>Učitel pečlivě prošel mé výpisky</i> .	☐	☒

Zdůvodnění

- Sloveso *přistoupit* je v textu užito ve významu *chůzí, krokem se přiblížit*, ve větě *Přistoupil na jeho podmínky* je užito ve významu *dát souhlas*.
- Sloveso *projít* je v textu užito ve významu *chůzí se někudy dostat*, ve větě *Učitel prošel mé výpisky* je užito ve významu *prohlédnout, probrat*.

23 Vypište z druhé části TEXTU 1 tři podstatná jména, která jsou v textu užitá v 6. pádě.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného podstatného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

Řešení

úpatí, člunu, hloubi

1 bod

24 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Mé rodiče trápili starosti s rodinou firmou.
- B) Mé rodiče trápily starosti s rodinou firmou.
- C) Mé rodiče trápili starosti s rodinnou firmou.
- D) Mé rodiče trápily starosti s rodinnou firmou.

Zdůvodnění

- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (*starosti*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*trápily*).
- Přídavné jméno *rodinný* je odvozeno od podstatného jména *rodina* příponou *-ný*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Začátkem roku se v Benátkách tradičně pořádá karneval. Během něj italské město ožívá barvami, hudbou a maškarními průvody. Po ukončení této několikadenní slavnosti nastává období půstu, který se drží 40 dní před Velikonocemi.

Benátský karneval se podle některých zdrojů poprvé konal už v roce 1162. Benátčané byli z masek natolik nadšení, že je časem nosili už od října. V roce 1608 bylo proto uzákoněno, že masky lze v Benátkách nosit výhradně při karnevalu, a nikoli jindy. Tomu, kdo toto nařízení porušil, hrozil trest: zbičování nebo vězení.

Jednou z tradičních benátských masek je bauta, zlacená maska s otvory jen pro oči, která dokonale utají totožnost maskovaného. Ženám je určena zpravidla **vkusně** zdobená colombina, překrásná maska zakrývající oči a kořen nosu. Nejznámější maskou je však **patrně** morový doktor. Tato bílá, hrozivě vypadající maska s dlouhým **zahnutým** zobákem byla původně využívána pouze v lékařství. Během morových ran si totiž lékaři do tohoto zobáku vkládali byliny, jež měly svou vůní přebít zápach nemocných.

Masky jsou typickým suvenýrem z Benátek. Kromě miniatur s ručně malovanou výzdobou, vyrobené ze sádry, je zájem i o **levnější** masky z lisovaného papíru.

(ct24.ceskatelevize.cz; www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Existují zdroje, podle nichž se historicky první benátský karneval konal roku 1162.	☒	☐
25.2 Karneval, který se koná v Benátkách, trvá několik dnů a v kalendářním roce časově předchází Velikonocům.	☒	☐
25.3 V minulosti mohl být člověk zbičován za to, že karnevalovou masku nosil v Benátkách jindy než během karnevalu.	☒	☐
25.4 Z původní karnevalové masky morového doktora se během morových ran stala nezbytná součást lékařského vybavení.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež nelze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) vkusně – nevkusně
- B) patrně – nepatrně
- C) zahnutý – rovný
- D) levnější – dražší

Zdůvodnění

Slovo *patrně* je v textu užito ve významu *asi, pravděpodobně*, slovo *nepatrně* má význam *málo, sotva zřetelně*: v kontextu výchozího textu tedy danou dvojici slov nelze považovat za antonyma.

1 bod

27 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje chybně užitý tvar slova?

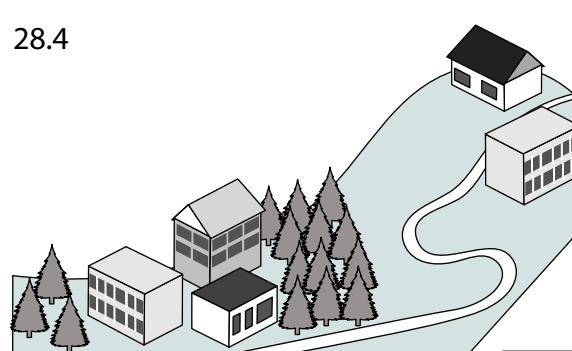
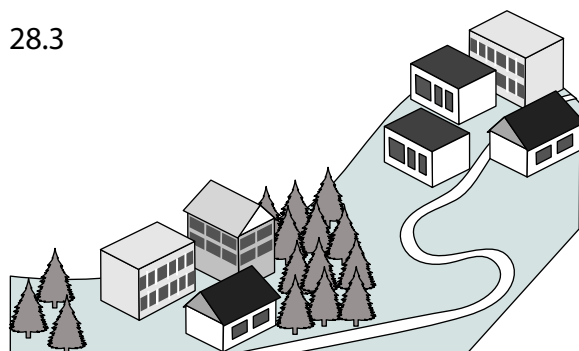
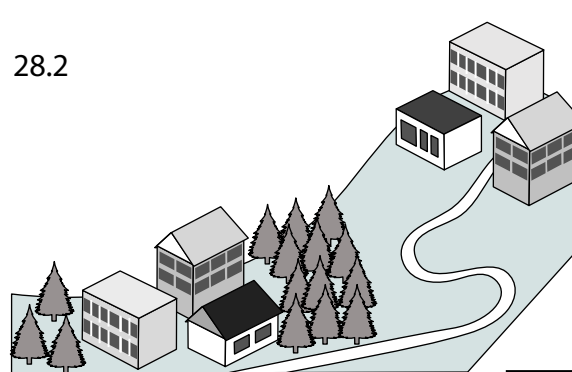
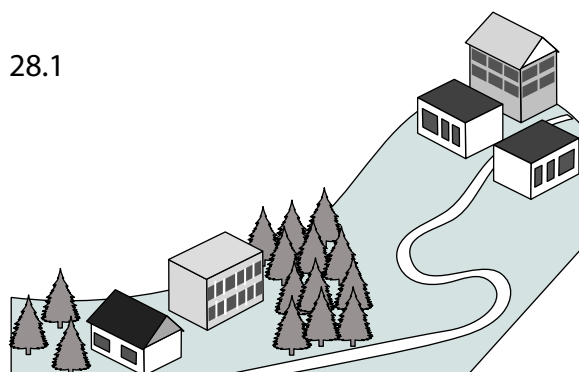
- A) měly svou vůni přebít zápach nemocných
- B) překrásná maska zakrývající oči a kořen nosu
- C) město ožívá barvami, hudbou a maškarními průvody
- D) kromě miniatur s ručně malovanou výzdobou, vyrobené ze sádry

Zdůvodnění

Tvar přídavného jména *vyrobený* se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *miniatura*, které je v posuzovaném úseku užito v 2. pádě čísla množného. Správně je tedy *kromě miniatur s ručně malovanou výzdobou, vyrobených ze sádry*.

28 Přiřadte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- A) Celkový počet domů je lichý. Patrových domů je méně než přízemních. Většina domů mezi stromy má sedlovou střechu.
- B) Celkový počet domů s plochou střechou je lichý. Přízemních domů je méně než patrových. Většina všech domů je na kopci.
- C) Celkový počet přízemních domů je sudý. Většina všech domů je patrových. Mezi stromy se nachází více než jeden dům se sedlovou střechou.
- D) Na kopci se nachází více než jeden dům s plochou střechou. Celkový počet patrových domů je sudý. Mezi stromy se nachází méně domů než na kopci.
- E) Mezi stromy je více patrových domů než přízemních. Na kopci je lichý počet domů s plochou střechou. Celkový počet domů se sedlovou střechou je sudý.
- F) Domů se sedlovou střechou je méně než domů s plochou střechou. Mezi stromy je více patrových domů než na kopci. Celkový počet domů na kopci je lichý.

Vysvětlivky: Na obrázku jsou čtyři domy.

Řešení

28.1 D)

28.3 A)

28.2 C)

28.4 E)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani popisu B), ani popisu F).